

เกร็ดน่ารู้เกี่ยวกับ

ในหลวงของเรา กับงานออกแบบ - ก่อสร้าง

โดย... **ดร.ยอชัยม เทพรานนท์**
ประธานกรรมการ
บริษัท อินเทอร์เน็ต จำกัด

ในศุภวาระที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมายุครบ 80 พรรษา ประชาชนไทยทุกคนย่อมอยากจะทำอะไรดี ๆ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลให้ในหลวงของเรา และสิ่งหนึ่งที่ผมคิดว่าน่าจะเป็นการดีคือการทำให้คนไทยอีกหลายๆ ท่าน รับรู้และรับทราบถึงพระราชภารกิจและพระราชดำริต่างๆ ที่เป็นประโยชน์และเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดของพระองค์ท่าน ให้พวกเราได้รับทราบกัน

ผมขออนุญาตนำความบางตอนที่ผมเคยพูดในรายการ(วิทยุหมอบ้าน เรื่อง “ในหลวงของเรา” มาเล่าสู่กันฟัง ณ ที่นี้ครับ ผมได้พูดเรื่องทั้งหลายที่ในหลวงทรงเกี่ยวข้อง และวางกรอบแนวทางพระราชดำริเกี่ยวกับการออกแบบก่อสร้างที่ดี และที่เหมาะสมกับเมืองไทยครับ พยายามหาข้อมูลและเรียกความทรงจำดีๆ ที่เกี่ยวกับพระองค์ท่านมาเล่าให้ชาวบ้านท่านฟังกันครับ เตรียมตัวไม่พร้อมเท่าที่ควร แต่พูดด้วย “หัวใจและความทรงจำ” มากกว่า “สมอง” ครับ ...คิดว่าน่าจะเอามาเล่าสู่กันฟังครับ อาจจะเป็นข้อมูลติดอาวุธปัญญาได้ครับ แต่ขอเล่าแบบย่อๆ นะครับ เนื่องจากพื้นที่ในหนังสือมีจำกัดครับ

ผมเริ่มต้นว่า... การออกแบบก่อสร้างที่ดีไม่ได้หมายความว่าความถึงการออกแบบหรูหราหรือทันสมัยอย่างเดียว มิได้หมายความว่าความว่าการออกแบบโครงการนั้นๆ จะต้องได้ “ผลกำไรทางตัวเลขสูงที่สุด” แต่มีหลายเรื่องที่เราอาจจะมองข้ามความสำคัญไป ซึ่งความสำคัญเหล่านั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราไม่เคยลืมเลย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไร ยกตัวอย่างเช่น...

1. เรื่องการออกแบบที่คิดถึงเรื่องของผู้พิการและผู้ชรา... โดยมีบันทึกในตอนต้นที่สถาปนิกออกแบบพระเมรุมาศของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ที่ท้องสนามหลวง ในหลวงท่านทรงตรัสบอกสถาปนิก (อ.ประเวศ ลิมปประดิษฐ์) ว่า... “ฐานพระเมรุมาศไม่ควรสูงนัก จะเป็นการลำบากกับผู้สูงอายุในการขึ้นไปถวายพระเพลิงพระบรมศพ...”

พระองค์ทรงตรัสและเป็นห่วงอย่างนี้ ก่อนที่พวกเราจะเริ่มรณรงค์เรื่องอาคารสำหรับผู้พิการ อาคารสำหรับเด็กและผู้ชรา อาคารที่เป็นมิตรกับผู้เฒ่า หรือที่เรียกว่าเป็น “อาคารนิสสัยดี” พระองค์ทรงมีพระราชดำริและพระราชดำริสั้นๆ ก่อนที่กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้จะออกมาหลายปีมาแล้ว

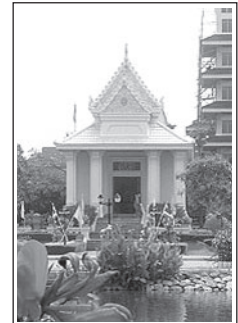
2. เรื่องการออกแบบที่ต้องเคารพสิ่งแวดล้อมและท้องถิ่น ซึ่งปรากฏอยู่ในการออกแบบก่อสร้างพระมหาธาตุฯ ที่วัดไทยในกุสินาราเฉลิมราชย์ (พระมหาธาตุเฉลิมพระราชมหาราช ซึ่งก่อสร้างในปี 2539 เพื่อเฉลิมฉลองในการครองราช 50 ปี ของในหลวง) ซึ่งจะก่อสร้างไม่เกินกว่าความสูงของสิ่งแวดล้อมและกฎหมายท้องถิ่น หรือการสร้างวัดไทยที่ประเทศอังกฤษก็เช่นเดียวกัน (พระอุโบสถวัดพุทธประทีป London)

ที่มา : ภาพจาก “เครื่องประกอบพระราชอิสริยยศ ราชยานราชรถ และพระเมรุมาศ”

ซึ่งแม้ถ้าพระองค์ท่านจะให้ก่อสร้างผิดกฎหมายไปบ้าง ก่อสร้างอย่างไม่ต้องเกรงใจสิ่งแวดล้อมไปบ้าง คงจะสามารถทำได้ หากแต่พระองค์ทรงไม่กระทำ และต้องการให้ทุกอย่างนั้นถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นมิตรต่อชุมชนโดยรอบ

3. เรื่องการออกแบบอย่างประหยัด... ตัวอย่างที่ดีที่สุดคือพระอุโบสถ วัดพระราม 9 กาญจนนาภิเศก (ซึ่งถือว่าเป็นวัดประจำรัชกาลครบ) เป็นวัดที่สร้างตามพระราชดำริของในหลวงท่าน โดยท่านต้องการให้เป็นวัดตัวอย่างของชุมชน เป็นวัดขนาดเล็กของชุมชนที่จะใช้งบประมาณอย่างประหยัด เรียบง่าย เน้นประโยชน์สูงสุด จะเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของชุมชนเล็กๆ ในเมือง อบรมศีลธรรมและเผยแผ่ศาสนา เป็นศูนย์รวมใจในการพัฒนาชุมชน... เริ่มแรกนั้นสถาปนิก (คุณอาวุธ เงินชูกลิ่น อดีตรองอธิบดีกรมศิลปากร) ได้ออกแบบร่างครั้งแรกถวาย เป็นพระอุโบสถที่บรรจุกคนได้ประมาณ 100 คน และใช้งบประมาณค่าก่อสร้างอย่างประหยัดที่ 57 ล้านบาท

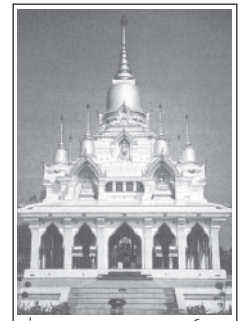

ที่มา : www.manager.co.th/travel/viewnews.asp?newsID

ซึ่งเมื่อพระองค์ท่านได้ทอดพระเนตรแล้ว ไม่โปรดให้สร้างสิ่งก่อสร้างใหญ่โตเกินความจำเป็น จึงให้ลดขนาดลงเหลือบรรจุกคนได้ 30 - 40 คน เหมาะสมกับกิจกรรมชุมชน และลดงบประมาณลงเหลือเพียง 3 ล้านบาท

ทำให้วัดพระราม 9 ซึ่งเป็นวัดที่สำคัญ เป็นตัวอย่างของสถาปัตยกรรมที่ถ่อมเนื้อถ่อมตัว ประหยัด ใช้วัสดุในประเทศ เป็นสำคัญ เหมาะสมกับสภาพสังคม และมีประโยชน์ใช้สอยที่สมบูรณ์ทุกประการ แต่คงรักษารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยไว้ได้อย่างงดงาม

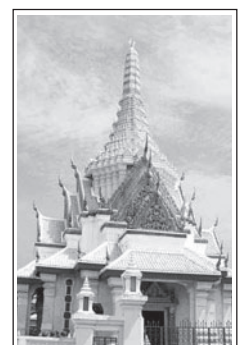
4. เรื่องประโยชน์ใช้สอยต้องเหมาะสมกับผู้ใช้และสภาพแวดล้อม... ตัวอย่างเช่น พระมหาธาตุที่เมืองกุสินารา ซึ่งอยู่ในประเทศอินเดีย ซึ่งอากาศร้อนมาก (40 C) ในแบบร่างครั้งแรก (อ.วินิตา พึ่งสุนทร ศิลปินแห่งชาติ) เป็นเจดีย์และมีระเบียงโดยรอบให้คนเดินเวียนเทียนหรือจงกรม ได้โดยรอบ เหมือนกับเจดีย์โดยทั่วไป อย่างที่เราเห็นกันครับ ในหลวงก็ทรงตรัสให้ทำหลังคาคลุมทางเดินเหล่านั้นให้หมด เพื่อให้คนที่เข้าไปสักการะไม่ร้อนเกินไป แม้รูปแบบทางสถาปัตยกรรมจะต้องเปลี่ยนแปลงไป ก็ต้องเปลี่ยนแปลงไป เพราะประโยชน์ใช้สอยเป็นเรื่องที่สำคัญ (และในที่สุดอาจารย์วินิตา ก็สามารถออกแบบพระมหาธาตุองค์นี้ได้เป็นอย่างดีเยี่ยม ได้ทั้งประโยชน์ใช้สอย และความสง่างาม)

ที่มา : ภาพจาก "ใต้ต้นโพธิ์... จากเนรัญชราถึงกุสินารา" เขียนโดย นวพร เรืองสกุล

ความสนใจในเรื่องของประโยชน์ของพระองค์ท่านนั้นมีอยู่มากมายครับ พวกเราทุกคนสามารถติดตามและชื่นชมในทุกๆ โครงการที่พระองค์ท่านทรงเกี่ยวข้องครับ

5. เรื่องของการบำรุงรักษา... ตัวอย่างเช่นการสร้างศาลหลักเมือง กรุงเทพมหานคร ซึ่งทรงตรัสต่อสถาปนิกว่า ต้องยึดความมั่นคงแข็งแรง และการบำรุงรักษาเป็นสำคัญ เพราะมีคนเข้ามาสักการะอยู่บ่อยๆ จะต้องมีความปลอดภัย การจะปิดศาลเพื่อทาสีบ่อยๆ ทำไม่ได้ การบำรุงรักษาต้องเหมาะสมกับทุกคนที่มาจากที่ต่างๆ กันได้โดยง่าย เพราะประชาชนบางคนนั้นเดินทางมาไกลมาก และหลายคนเป็นผู้อาวุโส ผู้พิการ หรือเด็ก

<http://203.146.21.158/.../images/attraction/att3757.jpg>

6. เรื่องจิตใจของคนอยู่... ยกตัวอย่างเช่นศาลเทพารักษ์ในบริเวณศาลหลักเมือง เมื่อก่อสร้างตัวอาคารเสร็จแล้ว ก็ถึงเวลาต้องทำลวดลายรดน้ำที่บานประตู... พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตรัสว่า ในศาลเทพารักษ์นั้น พระเสื้อเมือง พระทรงเมือง เจ้าพ่อหอกลอง เจ้าพ่อเจตคุปต์ และพระกาฬไชยศรี ล้วนเป็นเทพารักษ์ที่ดูทั้งสิ้น ฉะนั้นลายที่จะใช้ตกแต่งบานประตูหน้าต่าง ให้เขียนลายมงคล 8 ประการ เพื่อให้ประชาชนที่เข้ามาสักการะเทพารักษ์ทั้ง 5 นั้นเป็นมงคลแก่ตัว

มีอีกมากมายครับที่เราได้รับรู้รับทราบว่าเป็นหลวงทำอะไรให้พวกเรามากมาย แต่บทความนี้ขอพูดเฉพาะในส่วนที่ทรงเกี่ยวกับการออกแบบและก่อสร้างเท่านั้นครับ... เรื่องความดีของในหลวงของเรา ช่างมากมายเหลือเกินจริงๆ ครับ

โชคที่ได้ผมได้เกิดมาเป็นช่าง และโชคดีที่สุดที่เกิดบนแผ่นดินในหลวงของเราครับ

